

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 29. oktober 2009
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2009-730-1017
Dok.: FRM40986

KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

vedrørende

udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven og lov om politiets virksomhed (Styrket indsats mod omfattende forstyrrelse af den offentlige orden m.v.)

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, HK-Landsklubben Danmarks Domstole, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politiforbundet i Danmark, HK-Landsklubben for Politiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af Fængselsinspektører og Vicefængselsinspektører, Kriminalforsorgsforeningen, Dansk Fængselsforbund, HK-Landsklubben for Kriminalforsorgen, Landsklubben af socialrådgivere ansat i Kriminalforsorgen, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Amnesty International og Dansk Retspolitisk Forening.

Justitsministeriet har indtil videre modtaget høringssvar fra:

Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Kriminalforsorgsforeningen og Landsforeningen af Forsvarsadvokater.

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i kursiv.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

2. Høringssvarene

Direktoratet for Kriminalforsorgen har ingen bemærkninger til lovudkastet.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater kritiserer den korte høringsfrist vedrørende lovudkastet.

Lovudkastet er den 19. oktober 2009 sendt i høring med anmodning om, at høringssvarene snarest muligt sendes til Justitsministeriet, således at de så vidt muligt kan sendes til Folketingets Retsudvalg inden førstebehandling. Lovforslaget fremsættes nu med henblik på, at de foreslåede regler i givet fald også vil kunne anvendes i forbindelse med det kommende klimatopmøde i december 2009.

2.1. Skærpelse af straffen for visse lovovertrædelser begået i forbindelse med grov forstyrrelse af offentlig ro og orden

Rigsadvokaten anfører, at det som følge af den nære sammenhæng mellem straffelovens § 119, stk. 3, og § 134 a kan overvejes, om det forudsatte udgangspunkt for strafniveauet for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, (40 dages fængsel i førstegangstilfælde) i givet fald bør have afsmittende virkning på udgangspunktet for strafniveauet ved overtrædelser af straffelovens § 134 a, der efter retspraksis synes at ligge på omkring 30 dages fængsel i førstegangstilfælde.

Justitsministeriet er enig med Rigsadvokaten. Som anført i lovforslagets bemærkninger har Rigsadvokaten oplyst, at anklagemyndigheden i givet fald vil gøre gældende i sager om overtrædelse af straffelovens § 134 a, at der bør tages hensyn til den forudsatte skærpelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, således at straffastsettelsen fortsat afspejler, at en overtrædelse af straffelovens § 134 a normalt må anses for at være et alvorligere forhold end en overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3.

Kriminalforsorgsforeningen anfører bl.a., at de strafskærpelser, som lovudkastet lægger op til, er overdrevne, og at alle fremtidige demonstranter risikerer at blive omfattet af strafskærpelserne. Foreningen bemærker, at en straf på 40 dages ubetinget fængsel for de fleste personer vil være meget indgribende.

Landsforeningen af Forsvarsadvokater kan ikke tiltræde de foreslåede strafskaerpelser. Landsforeningen anfører bl.a., at lovforslaget reelt indebærer en udvidelse af, hvad der er strafbart efter straffelovens § 119, stk. 3, om at hindre bl.a. politiets arbejde, og at de foreslåede bestemmelser er alt for upræcise. Landsforeningen peger f.eks. på den situation, at en person forsøger at undgå at blive anholdt i et område, hvor der er uro, men hvor gerningsmanden intet har med urolighederne at gøre. Landsforeningen finder endvidere, at det er betænkeligt, at lovudkastet indeholder detaljerede retningslinjer for det fremtidige strafniveau i de omfattede sager.

Som der nærmere er redegjort for i lovforslagets bemærkninger, lægges der som led i en styrkelse af indsatsen mod omfattende forstyrrelse af den offentlige ro og orden mv. op til en væsentlig skærpelse af straffene bl.a. for overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 3, om at hindre bl.a. politiets arbejde og for hærværk efter straffelovens § 291, som sker i forbindelse med omfattende uroligheder mv.

Lovforslaget indebærer ingen nykriminalisering af handlinger, som i dag er lovlige, og de forhold, som i givet fald vil blive omfattet af de foreslåede strafskaerpelser, er således allerede i dag strafbare efter de pågældende bestemmelser.

De foreslåede strafskaerpelser finder alene anvendelse på forhold, som begås, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af offentlig ro og orden. Den nærmere afgrænsning heraf er beskrevet i lovforslagets bemærkninger, og det fremgår heraf, at de foreslåede strafskaerpelsesregler alene finder anvendelse, hvis der er en tidsmæssig og geografisk sammenhæng mellem overtrædelserne og den grove forstyrrelse af den offentlige ro og orden. Det er endvidere en betingelse, at de pågældende har forset (f.eks. kendskab) til, at der i området foregår sådanne uroligheder.

Det er ikke en betingelse, at der kan påvises en direkte årsagssammenhæng mellem urolighederne og f.eks. forsøget på at hindre politiets arbejde. I lovforslagets bemærkninger er imidlertid som eksempel på et tilfælde, hvor der kan foreligge formildende omstændigheder, således at der bør udmåles en lavere straf end det forudsatte udgangspunkt, nævnt den situation, at der alene er tale om en enkelt person, som i periferien af et område, hvor der er uroligheder, uafhængigt af andre holder fast i genstande for at undgå anholdelse.

Det er i lovforslagets bemærkninger angivet, hvilke straffniveauer der forudsættes at blive tale om i normaltilfælde. Det anføres samtidig, at fastsættelsen af straffen i det enkelte tilfælde vil bero på domstolenes konkrete vurdering af sagens omstændigheder, og at de angivne straffniveauer vil kunne fraviges i op- eller nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag er omstændigheder, der taler herfor. Denne fremgangsmåde er anvendt af lovgiver ved flere tidligere lejligheder.

Det kan tilføjes, at Justitsministeriet har anmodet Straffelovrådet om fremadrettet at vurdere det principielle spørgsmål om, på hvilken måde lovgivers ønske om at tilkendegive, hvordan straffen for visse lovovertrædelser bør være i typesituationer, mest hensigtsmæssigt kan udtrykkes i lovgivningen med respekt for domstolenes rolle som den dømmende magt, der har den endelige afgørelse om skyld og straf i hver enkelt konkrete sag.

2.2. Frihedsberøvelse i medfør af politiloven

Landsforeningen af Forsvarsadvokater kan ikke tiltræde den foreslåede forlængelse af fristen for administrativ frihedsberøvelse efter politilovens §§ 8 og 9. Landsforeningen anfører, at der i givet fald bør fastsættes en ufravigelig frist på 12 timer. Landsforeningen anfører, at bestemmelsen indebærer, at ”pæne og uskyldige” personer kan blive tilbageholdt, og at der er risiko for, at tilbageholdelse i op til 12 timer trods forarbejderne bliver det normale, selv når det ikke er nødvendigt.

Som der nærmere er redegjort for i lovforslagets bemærkninger, foreslås det at forlænge fristen for politiets administrative frihedsberøvelse med henblik på at afværge fare for orden og sikkerhed mv. i forbindelse med bl.a. opløb fra 6 til 12 timer. Det er Rigspolitiets vurdering, at en forlængelse af fristen til 12 timer i praksis i stort set alle tilfælde vil være tilstrækkelig til at varetage de hensyn, som begrundet frihedsberøvelsen.

Det skal understreges, at der ikke foreslås ændringer i betingelserne for at foretage frihedsberøvelse efter politilovens §§ 8 og 9 om opløb mv. Frihedsberøvelse vil således fortsat kun kunne anvendes, hvis det er nødvendigt i den konkrete situation, og hvis mindre indgribende midler ikke findes tilstrækkelige til at afværge faren. Frihedsberøvelsen skal endvidere fortsat være så kortvarig og skånsom som muligt, og personen skal

således ligesom i dag løslades, så snart de omstændigheder, der gav anledning til frihedsberøvelsen, ikke længere er til stede.

Det er forudsat, at overskridelse af fristen på 12 timer ligesom efter de gældende regler i givet fald normalt kun vil kunne ske i forbindelse med aktioner med frihedsberøvelse af et større antal personer, hvor den tid, der vil medgå til transport til politistationen, registrering og identifikation af de frihedsberøvede, i praksis vil gøre det umuligt at overholde fristen.

2.3. Øget anvendelse af videoudstyr og videodokumentation

Rigspolitiet oplyser, at der til brug for en øget anvendelse af mobilt videoudstyr og videodokumentation vil blive udarbejdet en række retningslinjer, der nærmere fastlægger rammerne for anvendelsen, herunder bl.a. i relation til opbevaring og sletning af optagelser.

I relation til muligheden for at anvende videooptagelser i forbindelse med retsforfølgning af gerningsmænd bemærker Rigspolitiet, at videooptagelser i givet fald må forventes at kunne nyttiggøres i relation til personer, der har været sigtet for en lovovertrædelse, der muliggør optagelse af personfoto i medfør af retsplejelovens regler herom, idet personfoto efter omstændighederne vil kunne sammenholdes med videooptagelser, der kan dokumentere en relevant persons strafbare handlinger.

2.4. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Domstolsstyrelsen anfører, at forslaget om skærpelse af straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, og § 291, stk. 1 og 2, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt sted, samlet set må forventes at medføre en økonomisk merbelastning af domstolene, idet sager, hvor der bliver spørgsmål om højere straf end bøde, som udgangspunkt skal behandles under medvirken af domsmænd.

Som anført i lovforslagets bemærkninger er det Justitsministeriets vurdering, at de økonomiske og administrative konsekvenser af lovforslaget vil kunne rummes inden for domstolenes eksisterende økonomiske rammer.

3. Lovforslaget

Det fremsatte lovforslag svarer med enkelte redaktionelle ændringer til det lovudkast, som er sendt i høring.